

[Primordiální událost]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1981 \[rukopisný sešit\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1981 \[rukopisný sešit\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 26. 5. 1981
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 26. 5. 1981

[Primordiální událost]

Primordiální událost představuje nejmenší „kvantum“ dění, ale zároveň nejmenší celek dění, tj. právě nejmenší událost. V tom smyslu můžeme hovořit o nejmenším jsoucnu (nebo o jsoucnu nejmenší úrovně, „prvního řádu“, tedy o primordiálním jsoucnu). V každém okamžiku svého průběhu je každá (nejenom primordiální) událost integritou, „srostlicí“ toho, co z ní už nastalo, toho, co se právě odehrává, a toho, k čemu z ní má teprve dojít. Tato integrita je takové povahy, že nepřipouští možnost „reálného“ vydělení těchto tří složek v nějaká samostatná „jsoucna“. V případě složitějších, komplexních superudálostí je takové vydělení možné jen jako rozbití superudálosti na nějaké subudálosti. V případě primordiální události to je vyloučeno, protože nic menšího než primordiální událost neexistuje. – Přesto ovšem musíme uvažovat o povaze těch složek událostí (nejrůznějších úrovní), které ještě nenastaly, jakož i o těch, které již proběhly a náleží „minulosti“. Nesamostatnost „budoucnostních“ složek událostí spočívá v tom, že ve skutečnou událost (která má svůj počátek, průběh i konec) jsou vintegrovány tak, že nejsou vydělitelné. Otvírá se tu však otázka, zda není možná „skutečnost“, jež má také tento jaksi „budoucnostní“ charakter, ale přitom není nikterak nebo alespoň ne odlučitelně vázána na konkrétní událost, tj. na nějaké prezentní a již odplynulé složky takové události. Podobně se musíme zabývat i otázkou „symetrickou“, totiž zda nejsou možné samostatné „skutečnosti“ ryze minulostního charakteru, aniž by byly vázány na cokoliv přítomného nebo dokonce budoucího (tj. na takové složky nějakých událostí, v nichž by byly sjednoceny s oněmi složkami minulými). Ovšem jak uchopíme pojmově tuto eventuální „možnost“? Jistě nejde o jsoucnost, jestliže jsoucnost chápeme jako konkrétní, „srostlicí“. Můžeme o ryzí minulosti nebo ryzí budoucnosti říci, že „jsou“? Jazyk nám napovídá, že ano; můžeme se však v takovéto závažné záležitosti na jazyk spolehnout? Naproti tomu v žádném případě nemůžeme říci, že existují, protože ex-sistovat může jen to, co se děje a ve svém dění se překračuje, přesahuje, vyčnívá ze sebe ven. To nemůžeme předpokládat u minulosti, protože ta – jakožto odplynulá a tím uzavřená – je produktem, reziduem závislým na oživení nějakou přítomností, tedy je závislá na zpřítomnění; sama ze sebe nemůže nic. Ba víc, sama ze sebe a o sobě není ničím. Platí symetricky něco podobného o budoucnosti? Také budoucnost je v jistém ohledu závislá na nějaké přítomnosti, díky které je zpřítomněna, tj. uskutečněna, tj. díky které se stává skutkem. (Tedy událostí, do které je vintegrována.) Ale to je pouze částečná pravda, pouze jedna stránka věci. Každá přítomnost se rodí z budoucnosti a tudíž budoucnost předpokládá; spíše je přítomnost závislá na budoucnosti než naopak. A co vůbec lze říci (vyslovit, myslit, soudit) o té podivné „skutečnosti“, která ještě nenastala, tj. nestala se skutkem, ale nanejvýš ke skutku, k uskutečnění vede? Může se stát vůbec předmětem našeho (myšlenkového, pojmového) zkoumání? I když rozlišíme ontický předmět od intencionálního předmětu (a když resolutně odmítneme možnost chápat onu budoucnostní „skutečnost“ jako předmět v ontologickém smyslu, tedy když ji označíme jako „nepředmětnou skutečnost“), zůstává tu otázka, zda se vůbec ona budoucnostní „skutečnost“ (nebo „nepředmětná skutečnost“) může stát v nějakém smyslu předmětem našeho usuzování, myšlení, zkoumání. Je tu totiž na místě pochybnost, zda se nevymyká jakémukoliv zkoumání vůbec, tj. jakémukoliv přístupu z naší strany, ze strany naší aktivity, zda jediná možnost setkání s touto podivuhodnou „nepředmětnou skutečností“ nemá svůj předpoklad v docela odlišném „postoji“ či spíše „chování“, než je aktivní přístup, totiž v otevřenosti, důvěře, spolehnutí, odevzdání apod.

(Račice, 810526-2.)